

Az emlékezet

Khoór Viola

Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar

Festőművész szak, III.évfolyam

Somody Péter DLA

Dolgozatomban az elmúlt félévben készült munkáimban megjelenő képzet képek tartalmi jelentését keresem. Az emlékezet megfoghatatlan, ámbar ismétlődően felidézhető emléktöredékek összessége. Kontúrjában, fogalmiságában nem örök képzet, nem egy állandó, az állandóságában szűnik meg és válik újjá.

A múlandó és egyben illanó képek egyfajta motívum rendszerek. Egy időszalagon tologatható kurzorként köthető életkori fázisokhoz, véleményekhez, az akkor gondolt ideákhoz. A gyermekkori tapasztalok is, amelyek folytonosságunkban visszatérő elemekké változnak, ahogy az elmúló pillanat emléke is, mely a több fél között játszódó történés során is másképpen időzhető vissza. Pusztán az egyén szubjektív világára gondolva. A saját belső, érzékelés pszichológiára lebontva, mely kialakítja a saját vizuális képünk rendszerét.

A verbális kifejezés együttesen a psziché minduntalan változásakor, illetve a jelen történés és az emlékkép találkozásánál lehetetlen határterületet érint, mely szavakban való elhangzásukat követően a megfogalmazáskor jelentésüket veszítik.

Az emlékezés összességében múlandó és esetleges.

Az emlékezet egy korábbi, múltban létrejövő emlékforma, körvonal, mely a felidézett pillanatban függ az adott létállapottól, a felelevenített képet befolyásolják ezek a tényezők. Az érzelmi, szellemi kép, más emlékképet tart meg, egy pillanatnál, több személy esetében is más, miközben egy időben és térben zajlik. Az emlékezeti rendszerezés más-más képet raktároz el. Az egyén belsőjében zajló emlékezeti tevékenység kapcsolja össze a saját mentális képből a külvilágra kivetett tudás képét. Ezek egy rögtönzött szabad asszociáció képek, a saját emlékrétegeim között. Kiragadása egy szakaszból, mely általam felépített történeti korszakok között ugrál, a saját elmém rendszere szerint ez időben csekély, hiszen tapasztalataim nem történelmi távlatokkal rendelkező intervallumok.

Az emlékezés nem mutat rá egy személyes fix képre, hiszen a jelenben lévő folytonosságban is érzékelhető az időbeliség szüntelen állapot változása. Ugyanígy a múltban szerepelt emlékképek is nem egymás után tehető töredékek, a saját értelmezés és rendszerezés által kronológiailag keveredve helyezkednek el a személyes rendszerkezetben. Annak rendjében véletlenszerűen felidézve.

A vizualitás, mely a környező világban érzékelt képek és ingerek áradatát átélve és megfigyelve, egy sajátos – bizonyos értelemben- dermesztő víziót ébreszt.

A visszaemlékezés és a jelen érzékelés nem létező egyensúlyában próbál rendszert teremteni az egyén képi világa.

Képeimben az emlékek töredezettségeit, és az általam kutatott és felismert vizuálisan is megragadható jelenségeket próbálom megfogni. A motívumokat nem keresve, bárhol járva, egy felvillanó emlékből, egy látott hasonló pillanatot megörökítve gyűjtök képi benyomásokat. A munkáim kiindulópontjai ezek a fotók, a látott motívumokkal keresgélek egy személyes körvonalat az emlékeim közül, a vászonra kerülő rajz már nem a kép utáni leképezés, hanem próbálom egy átértelmezett, egy saját képre formálni, miközben már nem használom tovább a fényképet és egy saját víziót próbálok teremteni a készülő felületen.

Ha valami elvont eszmére, kifejezésre, gondolatra akarunk emlékezni, ilyenkor a tudat úgy módosítja az emlékélményt, hogy a fogalmi jelleg kerüljön inkább előtérbe. Ebből következően az analóg leképezés, azaz a realiztikus, valóság-hű értelem, hogy a lényeg elfedi, a lényeg kiemelését rontja. A lényeg jelen esetben az élményszerű megjelenítés (ld. az első képen a bizalom és a biztonság fogalmát). Ezért törekedtem arra, hogy a lehetőségig redukáljam ezt a bizonyos valóság-hűséget, de nem a nonfiguratív szintig, hanem e fölött megállva.

A gyermekkori keresgélés, a gyermeki őszinteség és tisztaság vonzott ehhez a témához. Anyagkezelésben egyszerűségekre törekedtem, amely körvonal sziluettjével idézi fel a történetet. A színek egyszerűsége, és kevés színbeli eltérésekkel létrejövő kép, az emlékezés általi redukált állandóságot tükrözi. Festésmódban a figurák kitöltése egyszerű, egy színből, a formai irányokat követve egy mozgás közben állapotot igyekszik megragadni.

Véleményem szerint a gyermekkorra visszaemlékező élményben talán a cselekvés és a történés a legfontosabb. A cselekvés és történés maga lehet, hogy nem jön elő az emlékezetben élményszerűen, hanem az erre való reakció jön elő. Valószínűleg az emlékezetben az agy átformálja a képet semmiképpen nem video vagy fényképszerű, hanem az a tartalmának megfelelően befolyásolt. Ebből következik az, hogy az alakok, formák sem figurálisan, sem a teljesen valóság-hű színspektrumban nem tükröződnek. „Fakó minden teória s a létnek aranyló fája zöld” - írta Goethe a Faustban.

A metaforikus elemek, képek melynek egyik fele az érzékelés a külvilágból hozott, fogadott képei és a másik a saját belső világának kivetített képe. . A nem valóságú, a nem képszerű emlékezet másik vonása, hogy a valóság egy-az- egyben formai és színvilága az emlékezetben megszűnik, a tömegek veszik át a szerepet.

A Hegedűs című képen látható a hangszerétől elforduló, megpihenő alak egyszerre a zenei játék előtti vagy az utána lévő feszültséget mutatja. Színeiben egyszerű, háttér megoldásában erősebb tónus értékekben megjelenő kontrasztot alakít ki a forma körül. A kisfiú tekintete távoli nézőpontból a nézőre vetül, de közelebb lépve a tekintet megváltozik, eltekintést sejtett, érezteti a szembe jövő szemkontaktus elől való elzárkózást. Ezzel a kép megfoghatatlanságát idézi, időbeliségében megállított pillanatnyi képkockát.

Munkáimban emlékek rendszere, az ember szimbólumaiban jelenlévő állandó emlékezet foglalkoztatott. Az emlékek a homályában ülő képek, a visszatérő víziók, egy állandóan folyamatban lévő teremtő gondolatok.